

Universitetet
i Stavanger

FAKULTET FOR UTDANNINGSVITENSKAP OG HUMANIORA

BACHELOROPPGAVE

Studieprogram: M-LEKTOR

Vårsemesteret 2023

Forfatter: Kirsten F. A. te Walvaart

Kandidatnummer: 1106

Veileder: Peder William Chellew Roberts

Tittel på bacheloroppgaven: Winston Churchill og dronning Elizabeth II – om representasjoner og forholdet mellom statsminister og monark

Engelsk tittel: Winston Churchill and Queen Elizabeth II – on representations and the relationship between Prime Minister and Monarch

Emneord:

Winston Churchill,
dronningen Elizabeth II,
politiske forhold,
Storbritannia,
representasjoner

Antall ord: 7653

Antall vedlegg/annet: 0

Stavanger, 15. mai 2023

dato/år

WINSTON CHURCHILL OG DRONNING ELIZABETH II

Om representasjoner og forholdet mellom statsminister og monark

Winston Churchill hilser på dronning Elizabeth II i forbindelse med en offisiell mottakelse.

Kirsten Francisca Adriana te Walvaart

Bacheloroppgave i Historie, Universitetet i Stavanger

Kandidatnummer: 1106

Institutt for kultur- og språkvitenskap

Våren 2023

Universitetet
i Stavanger

Innhold

1.0 Innledning	1
1.1 Winston Churchill og dronning Elizabeth II – om representasjoner og forholdet mellom statsminister og monark	1
1.2 Oppgavens relevans og avgrensning	2
1.3 Problemstilling	3
1.4 Oppgavens struktur	3
2.0 Tidligere forskning	4
3.0 Teoretisk rammeverk og metodisk tilnærming	6
3.1 Storbritannia før og etter 1945	6
3.2 Churchill og det britiske monarkiet	7
3.3 Metodisk tilnærming	8
4.0 Kilder	9
5.0 Empirisk analyse og diskusjon	10
5.1 Representasjoner av Winston Churchill	10
5.1.1 <i>Churchill: An Unexpected Hero</i> - Paul Addison	10
5.1.2 <i>Churchill: En billedbiografi</i> - Alan Moorehead	12
5.1.3 <i>The Fringes of Power: Downing Street Diaries: 1939-1955</i> - John Colville	13
5.2 Representasjoner av Dronning Elizabeth II	14
5.2.1 <i>The Wicked Wit of Queen Elizabeth II</i> - Karen Dolby	14
5.2.2 <i>Dronningen: Elizabeth 2. – et liv</i> - Andrew Morton	15
5.3 Fremstillingen av Winston og Elizabeth i «The Crown»	16
6.0 Konklusjon	19
7.0 Bibliografi	22
7.1 Primærkilder	22
7.2 Sekundærkilder	22
7.3 Nettsider	23
7.4 Manuskripter	24
7.5 Bilder	24

1.0 Innledning

1.1 Winston Churchill og dronning Elizabeth II – om representasjoner og forholdet mellom statsminister og monark

Representasjoner av kjente folk er intet nytt. Det er blitt skrevet uttalelige biografier, bøker og litterære tekster om folk forfatterne mener er av historisk betydning. I tillegg til det skriftlige finnes også det visuelle i form av historiskinspirerte TV-serier, som blir mer og mer populære for hvert år som går. Slik som i litteraturen, er regissøren og manusforfatterne med på å bestemme hvordan denne historisk viktige personen skal bli fremstilt. Det vil si, at produsentene er med på å påvirke seernes oppfatning av de portrettede personene. Dette er blant annet grunnlaget for min oppgave. Jeg har valgt å ta for meg to personer som begge er av historisk viktig betydning. I tillegg til det er to personer som har omgått hverandre mye, og etter hvert utviklet et unikt forhold. At dette respektive profesjonelle forholdet skulle utvikle seg til et vennskap, var det svært få som så for seg, blant annet med tanke på aldersforskjellen mellom dem. Forholdet jeg refererer til er det den tidligere statsministeren for Storbritannia Winston Churchill og den nylig avdøde dronning Elizabeth 2. hadde. Inspirasjonen til tema kom da hun døde høsten 2022. Storbritannia var i sorg og folk rundt om i verden stod stille. Etter det største sjokket, flokket folk seg i hopetall til hovedstaden London for å bevitne en historisk begivenhet; begravelsen av en monark som hadde tjenestegjort landet i 70 år. Da jeg så folkehavet og blomsterhavet på TV-skjermen tenkte jeg; hvordan må gatene i London ha sett ut da Winston Churchill ble begravet i 1965? Det er helt klart paralleller mellom dem. Alt fra at de tjenestegjorde et land i så mange år, og beholdt et vennskap livet ut. Men hvordan er vennskapet representert i litteraturen og på TV? I denne oppgaven skal jeg ta for meg representasjoner av henholdsvis Winston Churchill og dronning Elizabeth 2. samt fordype meg inn i forholdet mellom en statsminister og en monark. Hvordan er det de omgås med hverandre? Det spørsmålet tar meg med til den andre delen av oppgaven, som omhandler representasjoner i fiksjonsserier, hvor Netflix-serien «The Crown», som har vist seg å være en seermagnet, være utgangspunkt.

1.2 Oppgavens relevans og avgrensning

Mangt er blitt skrevet, og mangt mer skal bli skrevet om Winston Churchill og dronning Elizabeth II. Begge er i seg selv meget relevante personer, blant annet grunnet deres historiske betydning. Winston Churchill, heretter kalt Churchill, er en hedret og verdsatt mann verden over, med en merittliste de færreste har. Etter andre verdenskrig ble han nærmest til en nasjonalhelt. Fra å være en politisk utfordrer, men lite respekt blant sine likemenn, fikk han selv de største kritikerne over på hans side. Å rokke med Churchill, å så noe stygt om han er nærmest som å banne i kirken. Mannen var godt i pensjonistalder da han ble gjenvalgt som statsminister i Storbritannia. Drivkraften hans for å lede en konservativ regjering, var at han hadde en iboende tro om at kun en konservativ regjering kunne gjenreise landet etter annen verdenskrigs ødeleggelser.¹ Det var ikke det eneste store som hadde skjedd i kjølvannet av verdenskrigen. Landet hadde fått seg en ny monark, en dronning. Kun 25 år var Elizabeth Windsor da hun ble Storbritannias monark. Dronning Elizabeth II, heretter kalt dronningen, hadde ikke hatt noen form for skolering og forberedelser inn i rollen som monark. Derfor ble forholdet mellom Churchill og dronningen så spesiell. Som hennes første statsminister, var han også en veileder for henne. Et så unikt forhold som det Churchill og dronningen utviklet i løpet av årene Churchill var statsminister, skulle en tro at det har blitt skrevet mye om. Men det har seg slik at det har det ikke. Det må jeg si er rart. Nettopp det er en av grunnene til at jeg har valgt dette som tema for oppgaven, i håp om at tema skal bli belyst og forsket mer på. Det er svært få til ingen skriftlige kilder om forholdet mellom den britiske monarken og den sittende monarken.

Avgrensningen til denne oppgaven er allerede litt gitt i seg selv; det er snakk om en spesiell periode i historien (1951-1955) som var tidsperioden Churchills andre periode som statsminister. Han overtok et Storbritannia med fortsatt synlige arr fra verdenskrigen, og han påtok seg som nevnt oppgaven som mannen som skulle gjenreise landet. I tillegg til vitnet også landet et deres imperium, det største i historien, visnet hen. «Imperial decline» er gjerne brukt for å beskrive denne 'trenden'. Det handler videre om hvordan den politiske ledelsen skal få til overgangen fra en imperialistisk stormakt til en 'vanlig' nasjon.² Videre vil avgrensningene være at jeg har valgt meg ut noen kildetyper, slik som skriftlige kilder i form av biografier, en dagbok og manus fra TV-serien «The Crown».

¹ Anthony Seldon, *Churchill Indian Summer – the conservative government 1951-55* (London: Hodder and Stoughton, 1981), 28.

² J. G. Darwin "The Fear of Falling: British Politics and Imperial Decline Since 1900," *Transactions of the Royal Historical Society* 36, (1986): 29, <https://doi.org/10.2307/3679058>.

1.3 Problemstilling

Problemstillingen for oppgaven vil være avgrenset rundt forholdet mellom Winston Churchill som statsminister og dronning Elizabeth, og hvordan dette forholdet har blitt representert i «The Crown». Gjennom å bruke utvalgte biografier om Churchill og dronningen, vil jeg belyse hvordan de som enkeltpersoner har blitt fremstilt, og hvordan de og forholdet deres blir skildret i moderne fiksjon. Ved å ta utgangspunktet i utvalgte biografier om den enkelte, vil jeg få et nærmere innblikk i hvordan de er blitt fremstilt. Målet for oppgaven vil være å se nærmere på hvorfor de ulike forfatterne har skildret dem, men hovedfokuset ligger på hvordan det er blitt representert. Problemstillingen vil med andre ord lyde som følger: *Hvordan er forholdet mellom Winston Churchill og dronning Elizabeth II representert og hvorfor?*

1.4 Oppgavens struktur

Jeg vil begynne med å gi en oversikt over tidligere forskning. Dette er for å gi en rask gjennomgang av det som er blitt forsket på, samt vise til potensialet for nyere forskning omkring tema. Etter det følger det teoretiske rammeverket og den metodiske tilnærmingen. Med det så er den teoretiske og metodiske basen lagt, og nå følger en del som omhandler kilder, hvilke jeg har brukt og hensikten med dem. Etterfulgt av kildene kommer den empiriske analysen og diskusjonen. Da vil henholdsvis Paul Addison, Alan Moorehead, Anthony Seldon og John Colville bli trukket fram i delen om Winston Churchill. Likeens vil Karen Dolby og Andrew Morton bli trukket fram i delen om dronning Elizabeth II. Avslutningsvis i hoveddelen, vil jeg bruke litt tid på fremstillingen av Churchill og dronningen i Netflix-serien «The Crown.» Dette er for å bygge opp under problemstillingen og se tema i en annen vinkel og belysning enn i litteraturen. Avslutningsvis vil jeg sammenfatte funnene i en konklusjon.

2.0 Tidligere forskning

Mye er skrevet om Winston Churchill og dronning Elizabeth II, og som tidligere nevnt har fokuset gjerne vært på enkeltpersonene fremfor forholdet seg imellom. Det er imidlertid viktig å påpeke at det er viktig å ta for seg biografier, akademiske og populære fortellinger om begge for å skape en forståelse av hvorfor og hvordan forholdet har blitt representert. I skyggen av Winstons og dronningens personlige bragder, ligger temaet forholdet mellom statsminister og monark og ulmer. Til tross for de mange litterære verkene der ute, så tar de færreste opp temaet, eller kun bruker et par setninger til det. Det må jeg si er merkelig. I og med at det er snakk om to personer sitt liv og virke, er det naturlig å belyse et par forfattere for hver av dem. Paul Addison, Alan Moorehead og John Colville har skrevet mangt og meget om livet til Winston Churchill. Likeens har Karen Dolby og Andrew Morton skrevet om livet til dronning Elizabeth.

Paul Addison var en kjent historiker med spesialisering i britisk politikk og samfunn under og etter andre verdenskrig. Han var en ledende i sitt arbeid om Winston Churchill, som han fikk internasjonal anerkjennelse for. Dette førte utgivelsen av boka *Churchill: The Unexpected Hero* som var et samarbeid med Winstons sønn, Randolph.³ Boka tar for seg livet til Churchill fortalt parallelt med historien om hans omdømme. Addison's tese er å finne en forklaring på hvorfor Churchill ble transformert til en nasjonalhelt, og hvorfor hans heroiske status har holdt seg med tiden. Han argumenter for at leseren skal få se den ekte Winston Churchill, på både godt og vondt.⁴

Alan Moorehead har også skrevet om Winston Churchill. Hans bakgrunn er noe annerledes enn den til Addison. Han var en australsk journalist og krigskorrespondent.⁵ Gjennom hans observasjoner og bakgrunn, presenterer han en 'annen' Churchill enn det Addison gjør. Derfor har jeg valgt å ta boka hans med i den empiriske analysen.

John Colville, bedre kjent som «Jock» blant sine nærmeste, var Winston Churchills «Joint Principal Private Secretary» i hans andre periode som statsminister, 1951-55. En slik stilling tilsier at Colville var sjef for den administrerende staben for statsministeren. Det vil si, at Colville både hadde et profesjonelt og personlig forhold til Churchill. Før han begynte å

³ «Paul Addison obituary,» Hentet 17. April 2023 fra <https://www.theguardian.com/books/2020/mar/04/paul-addison-obituary>.

⁴ «Churchill: The Unexpected Hero Paperback – July 13, 2006,» Hentet 17. April 2023 fra <https://www.amazon.com/Churchill-Unexpected-Hero-Paul-Addison/dp/0199297436>.

⁵ «Alan Moorehead.» Hentet 03. Mai 2023 fra <https://halloffame.melbournepressclub.com/article/alan-moorehead>.

jobbe for Churchill var Colville «Private Secretary» for daværende prinsesse Elizabeth i årene 1947-49.⁶ Dette er grunnen til at jeg har valgt å ta med Colville sine beretninger inn i denne oppgaven. Hans «flue på veggen»-tilnærming og tette observasjoner av Churchill, bidrar til å gi enda en dimensjon av hvem Churchill var som person.

Så langt om de forfatterne som omfatter Churchill. Nå skal jeg si litt om de to forfatterne jeg har valgt som har skrevet om dronningen. Det skal igjen nevnes at det har vært utfordrende å finne god nok litteratur om dronningen, hvor hun ikke kun blir glorifisert. Karen Dolby har skrevet en bokserie hvor alle starter med «The Wicked Wit of...»⁷ Hvor hun blant annet har skrevet om dronningen, hennes mann og hennes søster i separate bøker. Dette er med på å gi et litt annet blikk på dronningen enn den allmenne oppfatningen av hun som seriøs, uten humor og dypt forankret i kongelige tradisjoner. Andrew Morton er nok mest kjent for sin bok om prinsesse Diana, men har nylig gitt ut en biografi om dronningen, kort tid etter hennes død. Boka er blitt kritisert for å mangle dybde, samt at det er blitt spørsmål til om boka ble utgitt litt for tidlig.⁸ Uansett grunn, så er dette en veldig god kilde, i og med at den er såpass ‘fersk’.

⁶ «Downing Street chief of staff» Hentet 3. mai 2023 fra <https://www.instituteforgovernment.org.uk/article/explainer/downing-street-chief-staff>.

⁷ «Karen Dolby» Hentet 3. mai 2023 fra <https://www.mombooks.com/contributor/karen-dolby/>.

⁸ «Andrew Morton (writer).» Hentet 3. mai 2023 fra [https://en.wikipedia.org/wiki/Andrew_Morton_\(writer\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Andrew_Morton_(writer)).

3.0 Teoretisk rammeverk og metodisk tilnærming

I denne delen skal jeg ta for meg hvordan jeg har tenkt å svare på problemstillingen. For å gjøre det skal jeg først ta for meg den politiske historien til Storbritannia før og etter 1945, dette er for å gi en bredere forståelse av tema. I tillegg så er det veldig relevant med tanke på at oppgaven handler om politiske forhold. Derfor har jeg valgt å se vekk fra begrepet 'teori' og valgt å bruke 'verktøy' i stedet. Det bygger opp under at i denne delen skal verktøyene for å løse oppgaven blir forelagt. Etter at jeg har gjort rede for hvordan Storbritannia var før og etter 1945, som i seg selv er et avgjørende år, vil jeg bruke litt tid til å si litt om den politiske historien om det britiske kongehuset, da det er meget relevant og nødvendig i denne oppgaven. Til slutt skal jeg ta for meg den metodiske tilnærmingen.

3.1 Storbritannia før og etter 1945

Det er viktig at jeg ta for meg litt bakgrunnsinformasjon, ikke bare for informasjonens skyld, men også for å få en bredere forståelse av tema. Storbritannia før og Storbritannia etter krigen er to forskjellige land. Verden hadde endret seg drastisk, og fortsatte så også i 1952. USA hadde prøvesprengt hydrogenbomben. Sovjetunionen var allerede ledende innen atombomber, og hadde prøvd siden 1949 å lage «H-bomben,» det lyktes i 1953. Delingen av Tyskland var endelig, og Øst- og Vest-Tyskland var et faktum. I likhet med Japan, så skulle verden Øst- eller Vest-Tyskland ble atommakter. Koreakrigen pågikk fortsatt. I Sovjetunionen fortsatte Stalin å bli mer paranoid, da han trodde at hans egne leger plottet med å ta livet av han. Dette var den gjeldende situasjonen i verden ved Churchill's siste periode som statsminister. I denne stadig skiftende og endrende verden, slet det en gang så mektige Storbritannia å finne sin plass i verden.⁹ Landet var på jakt etter en ny identitet, men i realiteten så var landet i nedgang, hvor flere faktorer spilte en rolle. I krigsårene ble det innført en rekke rasjoneringer på en rekke produkter, som te. Dette ble nå fjernet, det samme gjaldt identitetskortene. Landet hadde kastet seg på «atom-trenden,» og blitt en atomnasjon da prøvesprengningen på Monte Bello Islands nord for Nord-Vest Australia ble vellykket.¹⁰

«Imperial decline» er et nøkkelbegrep for å forstå seg på det «nye» Storbritannia etter 1945. Det britiske imperiet kom til en enda, og Samveldet ble oppdrettet. Jeg skal ikke gå i detalj hvordan alt skjedde, men vil ta for meg de viktigste momentene. J. G. Darwin skriver at «imperial decline» ikke er et isolert fenomen som kun rammet Storbritannia. Det samme

⁹ David Childs, *Britain since 1945 – a political history* (New York: Routledge, 2006), 54-55.

¹⁰ Ibid, 55.

skjedde i Frankrike og Spania. Så hva gjorde Storbritannia så unik i denne situasjonen? Vel, ifølge Darwin er det grunnet «the disappearance of the empire, of global power and the ‘world role’, the stuff of political rhetoric since time-out-of-mind, left scarcely any visible political traces and cast no serious shadow on the viability of British institutions.”¹¹

3.2 Churchill og det britiske monarkiet

Politisk historie om det britiske kongehuset er nødvendig for å forstå det spesielle forholdet mellom statsminister og monark. Jeg skal ikke gå for langt tilbake i tid, og heller ikke gå inn i dybden på dette, men heller presentere de nødvendige trekkene. Som mange vet er det britiske kongehuset kun av symbolsk verdi, monarken har ingen makt i seg selv, men er med på åpningen av Parlamentet og andre offentlige arrangementer. Det er også allmenkjent at det britiske kongehuset er veldig populært. Mye av det er takket være Kong George V's ønske om å åpne kongehuset for folket. Radiotaler, og senere TV-sendte taler bidro til å gjøre kongehuset populære, og ikke minst relevante.¹² Churchill selv la aldri skjul på at han var skeptisk til monarkiet, men etter hvert utviklet han respekt for denne institusjonen.¹³ Han skjønnte at kongehuset hadde et spesielt bånd med folket, noe han særlig la merke til med dronningen Elizabeth 2.s foreldre; Kong George VI og dronning Elizabeth. Deres innsats gjennom andre verdenskrig, kan det spekuleres i at bidro til at kongehuset fortsatt eksisterer den dag i dag. Likevel lå det en skygge over kongehuset; abdikasjonen fra 1936. Kort forklart måtte den sittende kong Edward VIII si fra seg tronen, grunnet at han hadde utløst en konstitusjonell krise desember samme år. Krisen gikk ut på at han hadde innledet et forhold med Wallis Simpson, en 3-ganger fraskilt kvinne. Den daværende kongen hadde planer om å gifte seg henne, og ville gi fra seg kronen om det ikke ble sånn.¹⁴ De som kjenner til historien, vet at han abdiserte, og hans yngre bror tok over tronen. Og vipps, så ble hele tronrekkefølgen endret på, og prinsesse Elizabeth ble arveprinsesse.

¹¹ Darwin “The Fear of Falling,” 29.

¹² M. M. Knappen, «The Abdication of Edward VIII,” *The Journal of Moderns History* 10, no. 2 (1938), 242, <http://www.jstor.org/stable/1898839>.

¹³ David Cannadine, “Churchill and the British Monarchy,” *Transactions of the Royal Historical Society*, Vol. 11 (2001), 260, <http://www.jstor.org/org/stable/3679423>.

¹⁴ Knappen, “The Abdication of Edward VIII,” 242.

3.3 Metodisk tilnærming

For å kunne gi best mulig svar på problemstillingen, har jeg valgt en kvalitativ undersøkelse av litteratur og media. For å finne fram og innhente informasjon om Churchill og dronningen har jeg brukt utvalgte biografier. Den første delen vil omhandle Churchill, og da har jeg valgt å ta for meg følgende biografier; *Churchill: An Unexpected Hero*, *Churchill – En Billedbiografi*, *Churchill's Indian Summer – The Conservative Government 1951-1955* og *The Fringes of Power: Downing Street Diaries 1939-1955*. Disse bøkene har jeg valgt å bruke som primærkilder, på det grunnlaget at de alle fire presenterer et ulikt bilde av personen Winston Churchill. Bøkene er med på å gi en god oversikt og problematisering av de spørsmålene som blir stilt i teksten og problemstillingen.

Gjennom hele perioden har innsamlingen av korrekt og pålitelig informasjon i form av litteratur om dronningen vært utfordrende. Det kan være mange grunner for det, men jeg tror det er grunnet at Churchill blir betraktet som en historisk figur i og for seg selv, mens dronningen er mer et levende symbol. Med historisk figur, så har jeg valgt å definere det som en person av historisk betydning. Men det kan være en svak definisjon, i og med at dronningen også har de samme egenskapene. Så hva er det som skiller dem fra hverandre? Jeg valgte å benevne dronningen som et levende symbol. Oppfølgingsspørsmålet vil bli; hva er så et levende symbol? Et levende symbol er et menneske, som har mange av de samme egenskapene som en historisk person. Forskjellen er at et symbol, også er en representant og en modell. For å komme tilbake til saken angående passende litteratur som gir et mest mulig korrekt bilde av dronningen, så har det vært utfordrende. Og det er noe jeg kommer tilbake til lenger ned i teksten.

Gjennom å foreta en kvalitativ undersøkelse av media, og da især en fiksjonsserie vil jeg belyse problemstillingen enda bedre. Stømmegiganten Netflix sin storsatsing om den britiske kongefamilien, «The Crown», er i seg selv et interessant fenomen. Hvorfor har en strømmetjeneste valgt å lage en seks sesonger lang serie om livet til dronning? Det skal jeg ikke finne svar på i denne oppgaven, men det er likevel spennende å ha in mente.

4.0 Kilder

Oppgavens empiriske grunnlag består av flere forskjellige kilder. For å få best mulig innsikt i livene til både Winston Churchill og dronning Elizabeth II, ser jeg det hensiktsmessig og nødvendig å ha et vidt kildemateriale for å kunne gjøre en mest mulig grundig undersøkelse. Til sammen vil kildene kunne gi et godt grunnlag for videre analyse.

Først vil jeg trekke fram biografier som er skrevet om Churchill og dronningen. Blant annet *The Fringes of Power: Downing Street Diaries: 1939-1955*, som er en glimrende primærkilde om Winston Churchill. Dette er som tittelen på boka indikerer, en dagbok, men jeg har valgt å bruke den som en biografi i og med dets gode refleksjoner og ikke bare Churchill, men også dronningen. Etter at Churchill ble valgt som statsminister for andre gang, var det i et annet Storbritannia enn det det var da han var statsminister under andre verdenskrig.¹⁵ Derimot er det mye biografier ikke viser, eksempelvis hvordan den politiske situasjonen var i landet og hvordan hverdagen var for folk flest.

Bilder kan være med å gi oss andre data som vi ikke kan hente i skriftlige kilder. De kan bidra til å gi oss konkret informasjon og gode beskrivelser, der skriftlige materialer ikke finnes eller er tilstrekkelig.¹⁶ Ved å kombinere bilder med annet kildemateriale kan det bidra til å utdype forståelsen, og gi andre uttrykk. Bilder blir i denne oppgaven brukt som supplement til problemstillingen. Det er bevis på at det har eksistert et tett vennskap og et forhold mellom statsminister Winston Churchill og dronning Elizabeth II.

I tillegg til skriftlige og billedlige kilder, har jeg inkludert manus som kilde i denne oppgaven. Manus er med på å gi et innblikk i tankene og begrunnelsene til serieskaperne av «The Crown» som også har en sentral stilling i denne oppgaven. Ved å henvise til konkrete utdrag fra spesielt utvalgte episoder av tv-serien, så er jeg med på å gi et visuelt bilde av visjonen til serieskaperne og manusforfatterne.¹⁷

¹⁵ Childs, *Britain since 1945 – a political history*, 54-55.

¹⁶ Knut Kjeldstadli, *Fortida er ikke hva den en gang var: En innføring i historiefaget* (Oslo: Universitetsforlaget, 1999), s. 198.

¹⁷ «The Crown: Season One,» Hentet 4. mai 2023 fra <https://www.movieguide.org/tv/the-crown-season-one>.

5.0 Empirisk analyse og diskusjon

I dette kapittelet vil jeg ta for meg representasjoner av både Churchill og dronningen, i form av en empirisk analyse. Jeg vil anvende en kvalitativ forskningsmetode, og ta for meg utvalgte biografier/historiske tekster om begge personene. Alt er kategorisert, for å skape en mest mulig oversikt. Etter den empiriske analysen vil jeg diskutere fremstillingen av Churchill og dronningen i Netflix-serien «The Crown». Dette gjøres for å kunne besvare spørsmålene og problemstillingen reist innledningsvis, *hvordan er forholdet mellom Winston Churchill og dronning Elizabeth II representert og hvorfor?*

5.1 Representasjoner av Winston Churchill

Å velge ut et fåtall biografier eller historiske tekster om Winston Churchill, har vært utfordrende. Men jeg har valgt ut 4 litterære verk; 2 ‘typiske’ biografier, som kun omhandler Churchills liv og virke, 1 blanding av en biografi og en partianalyse av det konservative partiet og 1 dagbok skrevet av Churchills sjef for hans administrative stab. Målet med denne utvelgelsen av litteratur er å skape et mangfoldig og komplekst bilde av Churchill, sett fra mange forskjellige vinkler. Det skal samtidig avklares at dette ikke blir gjort noen bokanmeldelser.

5.1.1 *Churchill: An Unexpected Hero* - Paul Addison

Addison bygger opp boka hans rundt det argumentet at Winston Churchill var en uventet helt. Boka inneholder en grundig analyse av livet hans, en kronologisk fremstilling av Churchill og forfatterens egne refleksjoner. Særlig kommer Churchills rundt hvordan selv ønsket å bli fremstilt kontra hvordan media og andre har fremstilt han, gjør at denne boka gir en helhetlig og ærlig fremstilling av Churchill. Eksempelvis så blir dette presentert og presisert tidlig i boka, i prologen, hvor forfatteren påpeker at Churchill hadde 2 seire i livet; den første over Nazi-Tyskland og den andre over skeptikerne som stilte spørsmål ved hans dømmekraft. Den sistnevnte seieren til Churchill, er den som Addison bygger videre på i teksten. Så istedenfor å kun nevne de historiske og ikke minst enestående bragdene til Churchill, så resonnerer forfatteren mer rundt hvorfor Churchill ikke lot seg knekke av de mange skeptikerne, de som benektet hans historisk viktige betydning og de som til og med ikke ville at han noen gang

skulle sette en fot inn i Downing Street 10 etter andre verdenskrig.¹⁸ Når det er sagt, så er Addison også nøye med å berette at det ikke er gitt at Churchill skulle en helt, for heltene til en generasjon, kan få heltestatusen sin fjernet av den neste, og det gjenstår å se om Churchill forblir i historiebøkene.¹⁹

I en bokomtalelse gjort av den britiske historikeren David Reynolds, oppsummerer han boka følgende: «Steering a middle course between Churchill hagiography and more recent iconoclasm, Addison ends his warts-and-all appraisal by commending Churchill to the twenty-first century as ‘the kind of hero our disenchanted culture can accept and admire: a hero with feel of clay’.”²⁰ Reynolds skriver mye interessant, men det er et par ting jeg stiller noen spørsmåltegn ved. Eksempelvis så er bruken av ordet ‘hagiografi’ noe jeg synes er av interesse, i og med at en hagiografi er forbeholdt helgener.²¹ Og det er ikke den eneste gangen han referer til religion, også ‘ikonoklasme’ er brukt. Og det får meg til å undre hvorfor Reynolds har valgt å bruke religiøse ord i denne bokomtalen? Det kan jeg bare spekulere i, men det er interessant. En grunn kan være at Reynolds har gjort det bevisst, i et forsøk på å trekke Churchill nærmere det guddommelige. Uansett, så gir Reynolds en god og reflektert vurdering av boka til Addison.

Surum sumarum oppsummerer Addison Churchill som person allerede i prologen, ved å fortelle at han simpelthen forandret seg veldig lite i hans lange liv. Men persepsjoner om han ble endret i takt med livet hans. For som Addison selv skriver så så Churchill på seg selv som «a man of destiny.»²² I slutten av boka med at gitt Churchills vakkende helse, så kom han seg gjennom sin andre periode som statsminister med verdighet og uten store skandaler og fornæring. Alt i alt så ble det ikke oppnådd store ting, som Churchill kunne ta æren for, men han lyktes med å mykne opp om hans reputasjon.²³

¹⁸ Paul Addison, *Churchill – an unexpected hero* (Oxford: Oxford University Press, 2005), 1.

¹⁹ Ibid, 1-2.

²⁰ David Reynolds, bokanmeldelse av av Paul Addisons «Churchill: The Unexpected Hero,» Hentet 25. april 2023 fra <https://academic.oup.com/ehr/article-abstract/CXXI/492/968/501655?redirectedFrom=fulltext>.

²¹ “Hagiografi,» Hentet 26. april 2023 <https://snl.no/hagiografi>.

²² Addison, *Churchill – an unexpected hero*, 6.

²³ Ibid, 237.

5.1.2 Churchill: En billedbiografi - Alan Moorehead

Churchill var en mann som utfordret det etablerte samfunnet. Som ung politiker, var han beryktet for sine imperialistiske holdninger. På den ene siden gir det et bilde av en person som har et tankesett som tilhører fortida, eller sagt mer presis; en fortid som er i ferd med å svinne hen. Men på den andre siden en mann som har tatt vare på de ideene som han ble vokst opp med, og det er forståelig. Likevel er dette også en mann som hele tiden fører som egen personlige kamp bakom alt dette. Bak de offentlige og private krisene, står det igjen et menneske med en intenst personlig og emosjonell natur. En natur som det viste seg at egentlig ingen klarte å forstå seg på.²⁴

Biografien med originaltittelen «Churchill and his world», men som fikk den uheldige norske oversettelsen til «Churchill – en billedbiografi» er en bok som tar for seg hele Churchills karriere og personlige. Dette er ikke den nyeste kilden, da den dateres til 1965, men det gjør den ikke mindre interessant av den grunn. For husk at Churchill døde det året. Hvilket vil si at dette er en kilde som kommer tett opp mot både samtiden og egne observasjoner av Churchill som person. Moorehead, som er forfatteren bak boka, innleder den følgende: «Krisene i Winston Churchills karriere, som han er best kjent for, er ikke nødvendigvis de virkelige krisene i hans liv». Forfatteren «introduserer» Churchill som en 'krisenes mann'. Det er interessant. Å karakterisere Churchill, slik som Moorehead har gjort, er med på å forme blikket leseren får om Churchill. Jeg lurer på hvorfor forfatteren valgte å bruke 'krisenes mann' som den beste beskrivelsen på Churchill. Videre skriver han at Churchills metoder meget engelske. Med det så mener han at han kjempet med nebb og klør mot alle forandringer, og om han så enten hadde vunnet eller tapt, sluttet seg til det. Forandringer var Churchills fiende gjennom hele hans liv, men paradoksalt nok besto ikke hans liv av annet enn utfordringer, og at han alltid kom til å arbeide mot tiden.²⁵

Har lyst til å avslutte denne delen med et glimrende utdrag som bekrefter Mooreheads tese om at Churchill var en krisens mann. Dette skriver han etter at Churchill har blitt valgt som leder for det konservative partiet og statsminister. Han var kommet hjem, blant sine egne, en mann som nøt å ha makt: «Han var ikke lenger noen farlig mann, en mann som vendte seg til når en storm og tyfon truet. Nei, sjømannen var kommet hjem fra ferden.»²⁶

²⁴ Alan Moorehead, *Churchill – en billedbiografi* (Stavanger: NOMI Forlag, 1965), 7.

²⁵ Ibid, 126.

²⁶ Ibid, 121.

5.1.3 *The Fringes of Power: Downing Street Diaries: 1939-1955* - John Colville

Før jeg begynner å skrive om John Colville's beskrivelser og representasjoner av Churchill, vil jeg se litt nærmere på tittelen til boka. «The Fringes of Power.» En oversettelse kan være 'Maktens begrensninger' en annen 'maktens grenser'. Det er meget interessant. Kan ikke tro at Colville valgte tittelen tilfeldig. Som en som har stått Churchill aller nærmest, og hatt årevis med jobberfaring innad Downing Street 10, må han ha gjort seg noen observasjoner. I og med at Colville kjente Churchill personlig, er skildringene hans nøkkelementer. Han skildrer en sliten nyvalgt statsminister. Selv hadde han fortalt Colville at han kun ville være statsminister i ett år og deretter overrekke stafettspinnen til arvtakeren Anthony Eden. En mann Churchill beskrev som modig, energisk og med integritet, men som ikke alltid hadde den beste dømmekraften, men Churchill respekterte Eden.²⁷ Gjennom hele siste del av boka, som er den delen jeg har fokusert på, så presenterer Colville et bilde av en sliten statsminister med stadig større helseutfordringer.

Churchill er stadig oftere å finne på landstedet sitt Chartwell: «Friday, May 16th: Went to Chartwell this evening. Alone with the P.M. who is low. Of course the Government is in a tough, but his periods of lowness grow more frequent and his concentration less good. The bright and sparkling intervals still come, and they are still unequalled, but age is beginning to show.»²⁸ Det kan bli stilt spørsmål ved om Churchill var tjenestedyktig for et så krevende embete, og Churchill begynte selv å lure. I oktober 1953 skriver Colville i dagboka at Churchill er usikker på om han skal gå av som statsminister eller ikke. Han vil fortsette, men begynner å innse at alderen tærer på, og evnene hans til å lage gode og lange taler er ikke den samme lenger.²⁹ Churchill begrunner dette i og med at landet trenger en konservativ regjering som får landet på beina igjen etter krigen.³⁰ Colville skriver vider at Churchill er under et massivt press, da det viser seg at han vil bli sittende lenger enn kun ett år. Press fra alle kanter gjør ham usikker, noe som gjør inntrykk på Colville. Dette kommer til syne i etterkant av en middag som dronningen holdt til ære for Churchill i Downing Street 10, noe som er unikt i seg selv. Etter middagen skriver Colville: «When they had all gone, I went up to Winston to his bedroom. He sat on his bed, still wearing his Garter, Order of Merit and

²⁷ John Colville, *The Fringes of Power: Downing Street Diaries, 1939-1955* (London: Hodder and Stoughton, 1985), 632-633.

²⁸ Ibid, 647.

²⁹ Ibid, 679.

³⁰ Ibid, 704.

knee-breeches. For several minutes he did not speak and i, imagining that he was sadly contemplating that this was the last night at Downing Street, was silent. The suddenly he stared at me and said with vehemence: “I don’t believe Anthony can do it.””³¹

5.2 Representasjoner av Dronning Elizabeth II

Frem til nå er det kun skrevet om representasjoner om Churchill. I denne delen skal jeg ta for meg utvalgte representasjoner av dronningen. Det har vært mer utfordrende enn Churchill, i og med at hun ikke er likestilt med Churchill. Men jeg har funnet to beretninger som hver presenterer hvert sitt bilde av dronningen. Først en litt annerledes biografi, og deretter en ‘klassisk’ biografi.

5.2.1 *The Wicked Wit of Queen Elizabeth II* - Karen Dolby

Innleder boka med en antatt folkelig persepsjon om dronningen; verdighet og autoritet. Men hvordan er personer som utstråler verdighet og autoritet? En har lett for å tro at dette er karakteristikk på folk som er kalde og unnnvikende, regelryttere med andre ord. Er det tilfelle hos dronningen?

En litt annerledes bok, med en litt annerledes oppbygging enn en ‘tradisjonell’ biografi. Med annerledes, så vil jeg si at det er måten boka er bygd opp på. Fremfor å gi leseren en klassisk beretning om livet til dronningen kronologisk, så har Dolby gjort en vri på det. Hun har laget en tidslinje som viser til de viktigste hendelsene, les forfatterens utvalgte hendelser, og bruker ikke mer tid på det senere i boka. Med andre ord så har Dolby tatt seg av alt som kan refereres til som ‘standard’ gjort unna på et par sider. Titler som «God Save Our Gracious Queen», «Corgis, Dorgis, Spaniels and Labradors: The Royal Pets» og “Gin, Dubonnet and Eggs: The Full English” er alle navn på kapitler som jeg vil si omhandler mangt og mer enn bare livet til dronningen. Førstnevnte kapittel blir innledet med et sitat av dronningen selv fra 1977: «When I was twenty-one, I pledged my life to the service of our people, and I asked for God’s help to make good that vow. Although that vow was made in my salad days, when I was still green of judgement, I do not regret nor retract one word of it.”³² Sitatet er hentet fra markeringen av dronningens sølvjubileum, altså feire 25 år på tronen. Det er mye interessant som dronningen viste til dette sitatet, men la oss spole litt

³¹ Colville, *The Fringes of Power*, 708.

³² Karen Dolby, *The Wicked Wit of Queen Elizabeth II* (London: Michael O’Mara Books Limited, 2015), 23.

tilbake i tid, til da hun avla det berømte løftet hennes, og sammenligne det med den som kom 25 år senere: «I declare before you all that my whole life whether it be long or shorts hall be devoted to your service and that service of our great imperial family to which we all belong.»³³ Dette er den ‘berømte’ talen hun holdt på hennes 21-årsdag. Parallellene til talen fra 1977, er som nevnt interessante. Og Dolby gjorde et klokt valgt å ikke ta med utdraget fra 21-årsdagen, men heller gå for den litt mindre kjente fra sølvjubileet hennes.

5.2.2 Dronningen: *Elizabeth 2. – et liv* - Andrew Morton

Morton er en kjent kongebiograf. Det innebærer blant annet at han sitter på mye kunnskap om de kongelige, og det britiske kongehuset især. Men har han lyktes med å male et realistisk bilde av dronningen, og ikke la seg falle for fristelsen av å male et ønsket bilde av henne? Etter å ha lest boka, sitter jeg igjen med det inntrykket at det er sistnevnte som er tilfellet. Han referer til dronningen som et symbol på familieverdier, kontinuitet og patriotiske.³⁴ Det er særlig ordet ‘symbol’ som blir litt problemstatisk etter min mening. Et symbol er gjerne en opphøyet, noe profant. Dette er bare med på å understreke min tese om at dronningen ikke blir betraktet som en historisk figur, men heller som et historisk symbol og det er litt problematisk. Så hvordan kan Morton gi en mest mulig korrekt beskrivelse av dronningen, sett vekk fra den foretrukne beskrivelsen mange ønsker seg? Gjennom hele boka forsøker Morton å presentere to parallelle fortellinger om dronningen; den ene om ei kvinne med en iboende pliktfølelse ovenfor landet hun fortjener, og den andre om ei helt ‘vanlig’ engelsk kvinne som har et ønske om å lese et så normalt liv som mulig. Sistnevnte fortelling kommer mindre til syne enn den første. Et eksempel på det er Mortons konstante sammenligning mellom dronningen og monarkiet; begge et symbol på trygghet og stabilitet.³⁵

Hvordan har boka blitt mottatt av kritikerne? Anmelderen til the New York Times oppsummerer boka følgende: «”The Queen” isn’t *terrible*; it’s just terribly serviceable, with names, dates and places cantering past like Elizabeth’s beloved horses over the course of 375 pages – which, if you do the math, is under four for each year of her life, like a special-edition Encyclopaedia Britannica.»³⁶ Ikke den beste mottakelsen av boka, kan en tenke seg. Men

³³ “A speech by the Queen on her 21st Birthday, 1947,» Hentet 22. april 2023 fra <https://www.royal.uk/21st-birthday-speech-21-april-1947>.

³⁴ Andrew Morton, *Dronningen Elizabeth 2. – et liv* (New York: Grand Central Publishing, 2022), 21.

³⁵ Ibid, 161.

³⁶ «Yet Another Serving From the Royals Banquet,» Hentet 8. mai 2023 fra <https://www.nytimes.com/2022/11/13/books/review-the-queen-andrew-morton.html>.

anmelderen er inne på mange av de samme refleksjonene som jeg sitter igjen med. Det er en bok som hyller en monark, den lengst sittende i britisk historie, og da er det lett å falle for fristelsen og lage en slags encyklopedi. Men tidvis glimter Morton med egne refleksjoner, hvor han tar litt avstand fra oppramsingen av livet til dronningen. I avslutningen skriver han følgende: «Hun har vært tryggheten selv i gode og dårlige tider, parat til å feire eller sørge. Hennes eget liv har gjenspeilet landets reise gjennom krig og fred. Høyt elsket og svært populær vil hun gå over i historien som kanskje vår aller største dronning gjennom tidene.»³⁷

Avslutningsvis vil jeg belønne Morton for hans nøye og langvarige arbeid med denne boka, som egentlig var planlagt å bli trykket våren 2023. Men planene ble endret i takt med dronningens dødsfall, om det er tilfeldig eller ei kan det bare spekuleres i. Det er en bok passende for de som ikke kan så mye om dronningen og hennes familie fra før, og er et flott utgangspunkt for videre lesing. Når det er sagt, så vil jeg avslutte denne delen med en sammenligning Morton har gjort mellom dronning Victoria og dronning Elizabeth II: «Dronning Victoria fikk tittelen hele Europas bestemor, mens dronning Elizabeth 2. er blitt hele Storbritannias og Samveldets bestemor.»³⁸

5.3 Fremstillingen av Winston og Elizabeth i «The Crown»

Den første sesongen av den raskt kjente Netflix-serien «the Crown» kom i 2016. Serien tar for den engelske kongefamilien, med dronning Elizabeth i sentrum. Seeren får et personlig innblikk i livet til denne verdenskjente personen. Fra første episode, hvor Elizabeth fortsatt er prinsesse, får seeren et innblikk i hverdagen til de kongelige med prinsesse Elizabeth i spissen. Seeren får ta del i hennes reise fra prinsesse til dronning, en rolle som kom brått og altfor tidlig. Brått ble ikke bare livet hennes endret, men også det til hennes egen familie. Hun gikk fra å være en prinsesse som på et tidspunkt langt fram i tid skulle ta over tronen etter hennes far, til nå i en alder av 25 år bli dronning over Storbritannia og Samveldet. De årene som hun ville bruke som forberedelse ble revet vekk fra henne. I tillegg til hennes unge alder, så var også hennes kjønn et tema. Ei ung kvinne inn i en verden bestående av menn. Hvordan taklet hun dette? Var det noen som veiledet henne? Denne tematikken tar den første sesongen av serien opp, hvor vi får se det tette båndet som dronningen og hennes statsminister utviklet. Hvordan skildrer serien forholdet dronning Elizabeth har med hennes statsminister Winston Churchill? Dette er en interessant tematikk som det har blitt skrevet mye om.

³⁷ Morton, *Dronningen Elizabeth 2. – et liv*, 319.

³⁸ Ibid.

Manus er et nyttig verktøy å bruke når jeg skal finne ut hvordan serieskaperne til «The Crown» har portrettert Churchill og dronningen. Til denne delen har jeg tatt for meg sesong 1 av serien, og det grunnet at dette er den sesongen hvor Churchill er statsminister. Det er særlig 2 episoder som jeg har sett nærmere på. Det er episodene «Windsor» og «Smoke and Mirrors». I førstnevnte episode møtes den nye dronningen og Churchill for første gang i privat audiens. Det er særlig et par replikker som jeg har lyst å ta for meg:

Winston: «Your Majesty. I so looked forward every Tuesday to my audiences with your...dear papa. His late Majesty was a hero to me and to all his people.

Elizabeth: “Thank you. Do sit down, Prime Minister. I’ve ordered tea. Or something stronger, perhaps.”

Figur 1: «The Crown»: Første private audiens i Clarence House.

Winston: “Oh, dear. Did no one explain? The Sovereign never offers a Prime Minister refreshment. Nor a chair. The precedent set by your great-great-grandmother was to keep us standing like Privy Councillors. To waste time is a grievous sin. And, if there is something I have learned in 52 years of public service, it is no problem so complex, nor crisis so grave, that it cannot be satisfactorily resolved within 20 minutes. So...Shall we make a start?”³⁹

Det er mange ting ved dette utdraget i manuset som er interessante å se nærmere på. Men jeg vil si at det som er mest iøynefallende er hvordan en åpenbart sjenert, sørgende og blyg dronning tar imot en usikker, men bestemt og rakrygget Winston. Og nettopp denne tematikken rundt ei ung jente som skal bli skolert inn i et system bestående av eldre menn med flere tiår av erfaring innad skikk og etikett, må ha vært utfordrende for dem begge. De må nok begge ha trodd at dette var en nokså ukomfortabel situasjon. Likevel så skulle dette var starten på et unikt, men uventet vennskap. I det rommet i Clarence House, som var den offisielle residensen til den unge dronningen og hennes familie før de så seg nødt til å flytte til Buckingham Palace. Oliver Williams skriver blant annet om dette og skriver; «This close and special bond development in part because the Queen recognised Churchill as Great Britain’s

³⁹ Manuskript sesong 1 episode 3 “The Crown”: «Windsor».

most formidable politician and statesman. The common perspective and reservoir of similar memories would have guaranteed none of those awkward lulls in conversation. They were comfortable with each other and in their own skins.”⁴⁰ Her gir Owens en glimrende skildring av det spesielle båndet mellom dronningen og Churchill, som oppstod i det hun ble landets monark og hans statsminister for andre gang. Et bånd basert på gjensidig respekt for hverandre. Og jeg vil tro at de lærte mye av og om hverandre i deres mange private audienser. Hvordan ble så det ferske vennskapet mellom den unge monarken og den eldre statsmannen videreutviklet og vedlikeholdt? Det er særlig en episode i «The Crown» som belyser dette spørsmålet ekstra nøye. Tema for diskusjonen mellom dronningen og Churchill er kroningsseremonien til dronningen, og at hun har satt mannen hennes Prins Philip til å ta seg av organiseringen. Det viser seg at prinsen har tatt seg noen friheter, og ‘rokker’ med gamle presedenser og tradisjoner. Dette er tema for audiensen hos dronningen hvor følgende blir sagt:

Elizabeth: «Please tell me this has nothing to do with my husband. I told him not to go mad.»

Winston: “No one is questioning the Duke of Edinburgh’s motives or the sincerity of his beliefs.”

Elizabeth: “I see. He went mad.”

Winston: “The changes he is proposing to an ancient, sacred, never previously changed liturgy and text...it went from top to toe. And if it were a business, it would be applauded. But this isn’t a business. It’s the Crown. And one must ask oneself...what is the purpose of the Crown? What is the purpose of the monarchy? Does the Crown bend to the will of the people to be audited and accountable? Or should it remain above temporal matters?”

Elizabeth: “What say you?”

Winton: “No, ma’am. What say you? The decision is yours to make. We will take our lead from you.”⁴¹

Det som er mest slående med denne samtalen i forhold til det forrige utdraget, er at det har skjedd en modningsprosess hos dem begge. Med det så mener jeg at det er blitt etablert et

⁴⁰ Oliver Williams, *Winston Churchill and the Queen – an unlikely friendship* (Independently Published, 2022), 74.

⁴¹ Manuskript sesong 1 episode 5 “The Crown”: «Smoke and Mirrors».

forhold, Churchill har fått respekt for personen Elizabeth og ikke bare fordi hun er monarken også har dronningen blitt mer trygg på seg selv og i rollen hennes. En annen interessant observasjon er at Churchill stiller spørsmål ved meningen eller formålet med kongehuset. Det er bare å spekulere i hvorfor han stiller de spørsmålene, eller hvorfor manusforfatterne har valgt å ta det med. Og det er særlig de siste to replikkene jeg synes er mest interessante; «What say you?» «No, ma'am. What say you? The

Figur 2: Kroningseremonien i Westminster Abbey i «The Crown».

decision is yours to make. We will take our lead from *you*.”⁴² På denne måten har serieskaperne gått vekk fra den klassiske stereotypien om en eldre til gammel mann som skal gi en ung pike opplæring simpelthen fordi hun er kvinne og han er mann og eldre. For jeg må si at det var tilfellet med det første utdraget fra manus presentert tidligere. Når det først er sagt, så vil jeg også påpeke at serieskaperne har fått en korrekt fremstilling av dronningen som person, som Elizabeth Windsor. Det samme kan også bli sagt om Churchill, men det finnes allerede et folkelig bilde av han som individ. Det er også litt pussig, for begge er meget kjente og viktige personer, men likevel så var det nokså få som hadde en viss anelse om hvordan dronningen var på privaten før «The Crown» ble skapt.

6.0 Konklusjon

Forholdet mellom et statsoverhode og en statsminister er et interessant et. Det er på mange måter et påtvunget forholdet, en tvunget overenkommelse (finn bedre ord) og ikke minst et påtvunget bånd. For, dette er personer som treffes minst 1 gang per uke, i privat audiens hos monarken. Ikke minst så skal dette påtvungne «paret» omgås med hverandre i fire år, dersom

⁴² Manuskript sesong 1 episode 5 “The Crown”: «Smoke and Mirrors».

statsministeren klarer å beholde makten. Uansett utfallet, eller så er det dette et interessant og unikt forhold i seg selv. Representasjoner av kjente personer vil alltid være utfordrende. Det er ulike faktorer som spiller inn når det skal gjøres. I litteraturen er det forfatteren som sitter med 'makten', i tv-serier er det manusforfatterne, skuespillerne og regissøren som skaper seernes oppfatning av den eller de de spiller. Det vil si, at det er mange faktorer inn i bildet for vår egen personlige oppfatning av en kjent person, dersom vi ikke får mulighet til å treffe de eller dem personlig.

I denne oppgaven har jeg sett på hvordan Winston Churchill og dronning Elizabeth II har blitt representert gjennom utvalgte biografier og fremstilt i tv-serien «The Crown», samt sett på hvorfor de er blitt representert. Gjennom å bruke ulike kilder, så har jeg belyst temaet «representasjoner», og hvor problematisk det også kan være, samt å se om det finnes kongruens. 'Maler' forfatterne i biografiene til Churchill og Elizabeth samme bilde? Svaret på det er nei. For eksempel så har Colville malt et helt annet bilde enn det Seldon gjør i sin bok, og det er naturlig. Begge har ulike utgangspunkt: Colville skrev dagbøkene sine i samtiden, mens Seldon har gjort det etter at Churchill døde. I spørsmålet om hvordan forholdet mellom Winston Churchill og dronning Elizabeth II var og hvorfor det har blitt fremstilt, ser det ut til å ha mye å gjøre med at dette er et unikt og uforventet forhold. Det er mye som kan bli sagt om det, men mye av grunnlaget ligger i at Churchill, som er såpass meritert og kjent med heltestatus især etter andre verdenskrig og Elizabeth som ung pike som arver en trone som ikke var tiltenkt henne.

Gjennom å studere et tilsynelatende lite dokumentert tema som representasjoner og forhold mellom statsminister og monark, er først og fremst merkelig. Det er underlig at to verdenskjente personer, som mange vet har omgått mye med hverandre, at det er skrevet lite om dem. I arbeidet med denne oppgaven har det vært en utfordring å finne litteratur som dekker både Churchill og dronningen like godt. Det har vært betydelig enklere å finne god og dekkende litteratur om Churchill, mens dronningen derimot har vært utfordrende. Mye av det kan ha å gjøre med at Churchill betraktes som en historisk figur i og for seg selv, mens dronningen mer er et levende symbol. Svakheterne til denne oppgaven er først og fremst mangelen på direkte kilder som sier noe konkret om hvordan forholdet mellom Churchill og dronningen, og da mener jeg særlig muntlige beretninger fra hovedpersonene selv. Styrkene har vært at jeg har tatt opp dette temaet, diskutert rundt det og presentert potensialet med tema.

I arbeidet med oppgaven har jeg lært mye om både Churchill og dronningen, hver for seg og sammen. Det har vært spennende å utforske hvordan en statsminister og en monark forholder seg til hverandre, samt hvordan dette forholdet, som det etter hvert ble, utviklet seg over tid. Biografiene til Addison, Moorehead og Colville har gitt meg et nytt syn på hvem Winston Churchill var, sett vekk fra de historiske bragdene. De har presentert et ærlig og sannferdig bilde med et skråblikk. Det samme er å si om litteraturen om dronningen, selv om det har sine begrensninger i og med at mange forfattere har malt et rosenrødt bilde av henne, uten å se hvordan hun var som individ fremfor prinsesse og deretter dronning. Bruken av disse biografiene var nødvendige for å få svar på problemstillingen. Uten denne typen bøker hadde det vært vanskelig å finne svar på hvorfor og hvordan dette forholdet har blitt representert. Jeg vil likevel benytte anledningen med å komme med et forslag til videre forskning. Det finnes lite dokumentasjon om dette forholdet, noe jeg synes er underlig særlig i et land som Storbritannia. Private audienser hos monarken er har vært presedens i uttalelige år, men hvorfor er det ikke skrevet noe om det? Så her ligger det gode muligheter for videre forskning, og det håper jeg at denne oppgaven har vært med på å bidra til.

7.0 Bibliografi

7.1 Primærkilder

Colville, John. *The Fringes of Power: Downing Street Diaries, 1939-1955*. London: Hodder and Stoughton, 1985.

Dolby, Karen. *The Wicked Wit of Elizabeth II*. London: Michael O'Mara Books Limited, 2015.

Moorehead, Alan. Oversatt av Ulf Gleditsch. *Churchill – En billedbiografi*. Stavanger: NOMI Forlag, 1965.

Morton, Andrew. Oversatt av Ann Hydalsnes. *Dronningen: Elizabeth 2. – et liv*. New York: Grand Central Publishing, 2022.

Seldon, Anthony. *Churchill's Indian Summer – The Conservative Government 1951-55*. London: Hodder and Stoughton, 1981.

7.2 Sekundærkilder

Addison, Paul. *Churchill: The Unexpected Hero*. Oxford: Oxford University Press, 2005.

Cannadine, David. "Churchill and the British Monarchy." *Transactions of the Royal Historical Society*, Vol. 11 (2001): 249-272. <http://www.jstor.org/stable/3679423>.

Childs, David. *Britain since 1945 – a Political History*, 6th Edition. New York: Routledge, 2006.

Darwin, J. G. "The Fear of Falling: British Politics and Imperial Decline Since 1900."

Transactions of the Royal Historical Society 36 (1986): 27–43.

<https://doi.org/10.2307/3679058>.

David Reynolds, Churchill: The Unexpected Hero, *The English Historical Review*, Volume CXXI, Issue 492, June 2006, Page 968, <https://doi.org/10.1093/ehr/ce1203>.

Jenkins, Roy, and Kirsti Vogt. Churchill. Oslo: Historie & Kultur, 2009.

Kjeldstadli, Knut. *Fortida er ikke hva den en gang var: En innføring i historiefaget*. Oslo: Universitetsforlaget, 1999.

Knappen, M. M. "The Abdication of Edward VIII." *The Journal of Modern History* 10, no. 2 (1938): 242–50. <http://www.jstor.org/stable/1898839>.

Williams, Oliver. *Winston Churchill & The Queen: An Unlikely Friendship*. Independently Published, 2022.

7.3 Nettsider

“Allan Moorehead.” Hentet 3. mai 2023 fra

<https://halloffame.melbournepressclub.com/article/alan-moorehead>.

“Andrew Morton (writer).” Hentet 3. mai fra

[https://en.wikipedia.org/wiki/Andrew_Morton_\(writer\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Andrew_Morton_(writer)).

“A speech by the Queen on her 21st Birthday, 1947”. Hentet 22. april 2023 fra

<https://www.royal.uk/21st-birthday-speech-21-april-1947>.

“Churchill: The Unexpected Hero Paperback – July 13, 2006.” Hentet 17. april 2023 fra

<https://www.amazon.com/Churchill-Unexpected-Hero-Paul-Addison/dp/0199297436>.

«Downing Street chief of staff.” Hentet 3. mai 2023 fra

<https://www.instituteforgovernment.org.uk/article/explainer/downing-street-chief-staff>.

«Featured Document: Letter From Princess Elizabeth to WSC.» Hentet 28. mars 2023 fra

<https://winstonchurchill.org/resources/churchill-archive/featured-document-letter-from-princess-elizabeth-to-wsc/>.

«Hagiografi.» Hentet 26. april 2023 fra <https://snl.no/hagiografi>.

«Karen Dolby.” Hentet 3. mai 2023 fra <https://www.mombooks.com/contributor/karen-dolby/>.

“Paul Addison Obituary.” Hentet 17. april 2023 fra

<https://www.theguardian.com/books/2020/mar/04/paul-addison-obituary>.

«The Crown: Season One” Hentet 4. mai fra <https://www.movieguide.org/tv/the-crown-season-one>.

“Yet Another Serving From the Royals Banquet” Hentet 8. mai 2023 fra

<https://www.nytimes.com/2022/11/13/books/review-the-queen-andrew-morton.html>.

7.4 Manuskripter

The Crown | Dialogue Transcript | S1:E3 - "Windsor"

<https://8flix.com/assets/transcripts/t/tt4786824/The-Crown-episode-script-transcript-season-1-03-Windsor.pdf>.

The Crown | Dialogue Transcript | S1:E5 - "Smoke and Mirrors"

<https://8flix.com/assets/transcripts/t/tt4786824/The-Crown-episode-script-transcript-season-1-05-Smoke-and-Mirrors.pdf>.

7.5 Bilder

Forsidebilledet er hentet fra <https://winstonchurchill.org/publications/finest-hour/finest-hour-175/monarchical-no-1-churchill-and-queen-elizabeth-ii/>.

Bilde 1 er hentet fra <https://www.gofugyourself.com/photos/recap-the-crown-episode-5-smoke-and-mirrors/screen-shot-2016-11-17-at-2-19-10-pm>.

Bilde 2 er hentet fra <https://www.gofugyourself.com/photos/fug-the-show-the-crown-recap-season-1-episode-3-windsor/screen-shot-2016-11-13-at-11-38-02-am>.